

Vliv rybích obsádek na početnost vodních ptáků v NPR Lednické rybníky

Petr Macháček

Lednické rybníky patří k našim nejvýznamnějším ornitologickým lokalitám. V roce 1953 byly vyhlášeny státní přírodní rezervací, dle zákona č. 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny jsou nyní zařazeny do kategorie národní přírodní rezervace. V roce 1990 přistoupila Česká republika k Ramsarské úmluvě (úmluva o mokřadech, majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva) a Lednické rybníky byly zařazeny na Seznam mokřadů mezinárodního významu. Rybníky jsou součástí Lednicko-valtického areálu, který byl v roce 1996 zapsán do seznamu Světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO (*World Heritage Site*), a byly zařazeny do Biosférické rezervace Dolní Morava. V roce 2005 byly rybníky vyhlášeny Ptačí oblastí Lednické rybníky jako součást soustavy Natura 2000 v České republice.

Ptáci této lokality do konce roku 2008 jsou zpracováni v čerstvě vydané knize P. Macháček: Ptáci Lednických rybníků. V tomto příspěvku se zaměřím především na vliv rybí obsádky na početnost ptáků. Velice názorný příklad totiž přináší právě tento rok.

V roce 2008 byl současně částečně letněn rybník Hlohovecký i Prostřední, v roce 2009 jsou oba rybníky plné vody. Výchozí podmínky jsou tedy srovnatelné, rybníky se liší především v obsádkách ryb. Hlohovecký rybník je běžně rybářsky obhospodařován a je zde násada kapra. Do Prostředního rybníka nebyla zpočátku dána žádná násada, až v červenci byl nasazen candát. Brzy na jaře bylo daleko více ptáků na Hlohoveckém rybníku, ale již v květnu byl poměr obrácený. Údaje jsou uvedeny v tabulce, kde je počet všech vodních ptáků připadajících na jednu kontrolu. V červenci bylo na Prostředním rybníku 15x více ptáků, než na Hlohoveckém, který má více než dvojnásobnou plochu. Tedy prakticky byla početnost ptáků na rybníku bez násady více než 30x vyšší než na rybníku s násadou kaprů.

Průměrný počet všech vodních ptáků připadajících na jednu kontrolu.

2009	III.	IV.	V.	VI.	VII.
Prostřední	129,5	230	665	584,7	1774,7
Hlohovecký	1325,5	565,5	447,5	169	120,7

Ještě nápadnější je rozdíl v počtu rodin vyvedených na jednotlivých rybnících. Významný je především počet rodin potápivých kachen, tedy zrzohlávky rudozobé, poláka velkého a poláka chocholačky. Těchto jsem v roce 2009 zaznamenal na Prostředním rybníku 62, na Hlohoveckém však pouze jednu.

Počet rodin v roce 2009

	Prostřední	Hlohovecký
potápka malá	10	1
potápka roháč	42	34
potápka černokrká	2	0
labuť velká	2	0
husa velká	4	5
kopřivka obecná	1	0
kachna divoká	3	3

zrzohlávka rudozobá	23	1
polák velký	24	0
polák chocholačka	15	0
slípka zelenonohá	1	0
lyska černá	35	7
celkem	162	51

Že to není náhoda, potvrzuje i rok 2005, kdy až do července byl Prostřední rybník bez rybí násady. Po celý rok zde pak byl velký počet ptáků a takové množství rodin, jaké často nebývá v jiných letech ani na všech rybnících dohromady – viz tabulky.

Průměrný počet všech vodních ptáků připadajících na jednu kontrolu.

	2005 III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.
Prostřední	219	176,7	419,3	696,5	589	987	2589
Hlohovecký	398	416	171	201	405	729,7	2816

Počet rodin v roce 2005

	Prostřední	Hlohovecký
potápka malá	1	1
potápka roháč	0	0
potápka černokrká	0	0
labuť velká	0	0
husa velká	10	1
kopřivka obecná	1	0
kachna divoká	2	3
zrzohlávka rudozobá	11	3
polák velký	30	2
polák chocholačka	4	0
lyska černá	6	15
	65	25

Je zajímavé, že v roce 2005 nehnízdily téměř žádné potápky. Zaznamenal jsem pouze dvě rodiny, kdežto v roce 2009 rekordních 88 rodin. Počet rodin potápivých kachen na Prostředním rybníku však byl v roce 2005 neobvykle vysoký.

Dalším názorným příkladem vlivu rybích obsádek na ptáky je situace na Zámeckém rybníku. Do roku 2003 zde byla vysoká obsádka kapra, od roku 2004 nebyla již nasazována žádná ryba. To se okamžitě projevilo na množství přítomných ptáků a především na počtu hnízdících párů, jak ukazuje tabulka. Patrný je nárůst počtu rodin a vyvrcholení v roce 2005, v roce 2006 patrný značný pokles. Přes česla se totiž do rybníku dostanou malé ryby, které rostou a po dvou letech již tvoří v rybníku značnou obsádku. Z důvodu opravy mostu na Ovčí ostrov byl v prosinci rybník vypuštěn a cyklus se opakoval znovu. Počet rodin v roce 2007 opět prudce stoupl a v následujícím roce poklesl. V roce 2009 zde téměř žádní ptáci nebyli a i dle vyvedených rodin byl stav srovnatelný se situací s obsádkou kaprů. Vzhledem k ptákům je tedy nutné každý druhý rok rybník slovit.

Počet rodin na Zámeckém rybníku v letech 2000 až 2009.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
potápka malá	0	0	0	0	7	25	3	11	2	0
potápka roháč	2	2	2	2	3	6	6	7	10	3
kopřivka obecná	1	0	0	0	1	4	3	2	2	0
kachna divoká	3	1	1	3	4	15	6	10	2	1
zrzhlávka rudozobá	1	1	1	1	4	6	2	11	1	0
polák velký	1	0	0	0	4	4	0	5	2	0
polák chocholačka	2	1	1	1	3	2	2	4	0	0
slípka zelenonohá	0	0	1	0	2	3	0	2	0	0
lyska černá	1	2	1	1	8	18	6	15	14	3
celkem	11	7	7	8	36	83	28	67	33	7

Početnost ptáků a velikost rybích obsádek je v nepřímé úměře. Z hlediska ptáků je ideální rybník zcela bez rybí obsádky. Každý rybník ze soustavy je napájen vodou z předcházejícího rybníka, Nesyt z rybníka Nový, Zámecký z Dyje. Tedy vždy se do rybníka dostanou plevelné ryby, zejména karas stříbřitý, které jsou schopny rychle se namnožit a dorůstat. Proto je nutné nejpozději po dvou letech i rybník bez rybí obsádky slovit.

RNDr. Petr Macháček, CSc.

Regionální muzeum v Mikulově,p.o., Zámek 1, 692 15 Mikulov